

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 654. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868353040/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

elsket Friheden trofast og lidenskabeligt som han. Ingen har saa tit og hensynsløst sat sit Liv paa Spil for den.

Hartmann, som var en af de skønneste Mænd, noget Øje kunde se, fødtes i den lille bøhmiske Landsby af jødiske Forældre. Slægten var en spansk Emigrantfamilie, hvis egenlige Navn var Duros og som havde oversat dette Navn paa Tysk. Han gik i Skole i Prag, saa dér som Dreng den forviste Karl X's triste Indkørsel i Staden, frigjorde sig kun tretten Aar gammel fra sin Families religiøse Tro, led alt som Barn under Efterretningen om den polske Revolutions ulykkelige Udfald. Som Student lærte han Lenau at kende, hvem han omfattede med en Ynglings og en Lærlings Begejstring. Han har fra sin Barndom af talt baade Czechisk og Tysk, og hans første Digtsamling *Keich und Schwert* indeholder Udtryk nok for hans Kærlighed til det bøhmiske Sprog, som han stiller ved Siden af det polske og hæver paa det russiskes Bekostning. Dog følte han sig overfor Czechernes politiske Samstemning med Rusland og deres Had til alt Tysk kun som Tysker.

I *Kalk og Sværd* (1745) er Hartmann nærmest Bøhmer. Alle rede det lille Digt siger det, der er stillet foran som Motto:

Jeg, som kommer fra Husiterlandet,
tror, at jeg har drukket Gudeblod;
Heit mig fylder Kærlighedens Flod;
Floden er Guds Blod; min Sjæl dens *Kalk*.

Jeg, som kommer fra Husiterlandet,
tror paa Ordet, som er vordet Kød,
tror, at Tanker giver Lansestød,
og at Ordet er et heiligt *Sværd*.

Som man ser, han føler sig nærmest som Husit i det Land, hvorfra Hus's befriende Lære er fortrængt, og han omfortolker Spørgsmaalet om Kalken i Nadverens Sakramente, det gamle bøhmiske Kampspørgsmaal, i moderne, ja i Feuerbachsk Aand. I et Digt om de tyske Frihedssange lader han Tysklands Lyrikere høre, at Sangen ikke er den rette Hammer til at sprænge et Fyrstehjerte og at Friheden er som en Kvinde: den vindes ikke ved Ord alene. For Polakkerne føler han som var han selv Polak. Man ser, at han elsker en ung polsk Dame, og gennem sit Forhold til hende har han selv i sit Hjerte omdøbt sig til